

STORTINGET

Innst. 47 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:156 S (2023–2024)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug Vervik Bollestad og Astrid Aarhus Byrknes om skolens undervisning om kjønn

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen, i lys av helsemyndighetenes beslutning om å definere kjønnsbekreftende behandling for barn som utprøvende behandling, om å endre den nasjonale retningslinjen for helsestasjons- og skolehelsetjenesten når det gjelder spørsmål om kjønn, basert på en systematisk kunnskapsoppdatering.
- Stortinget ber regjeringen om å innføre de samme retningslinjene for skolen når det gjelder undervisning om kjønn, som de som ble lagt frem for skolen i Storbritannia i desember 2023, herunder gjøre endringer i læreplanen, for å sikre en faglig forsvarlig undervisning med romslige rammer for kjønnsrollene.
- Stortinget ber regjeringen om å erstatte Rosa kompetanse-kursene for skole- og barnehageansatte med kurs i regi av offentlige institusjoner som sikrer en faglig fundert undervisning med romslige rammer for kjønnsrollene.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun har uttalt seg om forslaget i brev av 4. oktober 2024. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. Høringsinnspillene er tilgjengelige på sakens side på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Linda Hofstad Helleland og Kari-Anne Jønnes, fra Senterpartiet, Anja Ninasdatter Abusland og Marit Knutsdatter Strand, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til representantforslaget.

Komiteen mener det er viktig med åpenhet og aksept for alle, og at skolen skal være et sted fritt for trakassering, diskriminering og mobbing. En god og ivaretagende undervisning innen kjønnsidentitet og kjønnsinkongruens er viktig for både lærere, helsesykepleiere og elever. Undervisningen må være faktabasert og bygge på respekt for enkeltmennesket. Barn og unge må gis mulighet for å stille spørsmål og gå i dialog med

voksne om sin erfaring, og få god oppfølging både i skole og helsevesen.

Komiteen understreker at dyktige, trygge lærere, som møter alle med forståelse og innsikt, vil kunne bidra til å trygge elever og til å utvikle forståelse og respekt for alle. Det er ikke alle lærere som mener seg fullt ut kvalifiserte innen disse temaene, og det er nødvendig med økt kompetanse, uavhengig av hvem som gir dem.

Komiteen viser til uttalelsen fra kunnskapsministeren, som viser til at Utdanningsdirektoratet har utviklet en støtteressurs som viser hvordan disse temaene er en del av læreplanene i grunnskole og videregående skole. Hun skriver videre at det finnes flere etter- og videreutdanningstilbud innen temaene kjønn, kjønnsroller og likestilling og kjønnsidentitet ved universitetene. Det gis tilskudd til frivillige organisasjoner som Rosa kompetanse, som tilbyr kurs om seksuell orientering og kjønnsidentitet. Det er opp til skolene om de vil benytte seg av slike tilbud.

Komiteen mener skolens undervisning skal bidra til å skape gode holdninger og fremme likeverd og respekt. Læreplanene skal legge til rette for gode rammer og målsettinger for god undervisning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet, viser til at forslagsstillerne vil endre den nasjonale retningslinjen for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Flertallet viser til at Helsedirektoratet utarbeider og reviderer nasjonal faglig retningslinje for helsestasjons- og skolehelsetjenesten, og at dette skjer på et faglig og uavhengig grunnlag.

Flertallet peker på at lærerne har en viktig rolle i å planlegge og gjennomføre en god og helhetlig undervisning om kjønn. Det er lærerne som kan bruke sitt faglige skjønn til å tilrettelegge, tilpasse og aktualisere undervisningen i tråd med målsettingene i læreplanverket.

Flertallet mener det ikke er statens oppgave å godkjenne læremidler og læringsressurser til bruk i skolen, og har tillit til at skoleeier og den enkelte skole og lærer kan bestemme dette lokalt. Det er opp til skolene om de vil benytte seg av tilbud fra organisasjoner som på ulike måter bidrar til å nå målene satt for grunnopplæringen.

Flertallet viser til at Kunnskapsdepartementet har en søknadsordning for organisasjoner som på en særlig måte bidrar til å nå målene satt for grunnopplæringen. Det er gitte kriterier som skal innfris for å kvalifisere til tilskudd. Det er en forutsetning at mottakere av tilskudd er registrert i Frivillighetsregisteret eller har virksomhet med ideelt formål.

Flertallet mener det er viktig å sikre langsiktige og stabile rammevilkår for nasjonale ressursmiljø og at

Utdanningsdirektoratet har tillit til å tildele midler basert på satte kriterier for ordningen.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, er opptatte av et samfunn med mangfold der alle skal følge seg trygge og inkluderte og ha de samme rettigheter og muligheter til å delta i samfunnet. Dette flertallet er tydelige på at dette også skal gjelde LHBTIQ+-personer. For å sikre dette peker dette flertallet på at det er nødvendig med balansert og kunnskapsbasert undervisning i alle fag og innenfor alle tverrfaglige tema.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre mener retningslinjene for helsestasjons- og skolehelsetjenestene må bidra til å ivareta, støtte og anerkjenne barn og unges identitet. Disse medlemmer viser til at dette følger av barnekonvensjonen artikkel 12 og er ivaretatt i opplæringslova. Disse medlemmer viser til at det ikke er noen motsetning mellom å ivareta barnekonvensjonen artikkel 12 og opplæringslova, og samtidig være tydelig på at undervisning skal være balansert og raus og at det er viktig med et godt skole-hjem-samarbeid.

Disse medlemmer viser til at dagens læreplaner i norsk skole har en bred tilnærming til opplæring om kjønn, kjønnsidentitet og seksualitet. Undervisning om kjønnsroller, kjønnsidentitet og seksualitet inngår som en del av kompetansemål på flere trinn og i flere fag. Disse medlemmer peker på at grunnleggende kompetanse om kjønn, kjønnsidentitet og seksualitet også er en viktig del av lærerutdanningen. Det er der alle lærere får grunnlag for videre undervisning i alle fag.

Disse medlemmer viser til at partiene over tid har støttet Rosa kompetanse, som er et viktig tilskudd til kompetanseheving innenfor undervisning om kjønn, kjønnsidentitet og seksualitet.

Disse medlemmer mener det har stor verdi at det finnes kompetansemiljøer som bidrar med sin kunnskap basert på program som får offentlig støtte. Disse medlemmer har tillit til at skoleeiere, skoleledere og lærere gjør gode vurderinger basert på lokale forhold og tilgjengelig kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Rødt og Venstre er tydelige på at hvis vi skal sørge for et samfunn med mangfold der alle skal føle seg trygge og inkluderte og ha de samme rettigheter og muligheter til å delta i samfunnet, så må vi ha tillit til at helsestasjoner, skoleeiere, skoleledere og lærere gjør gode vurderinger og får god kompetanse om kjønn, kjønnsidentitet og seksualitet.

Disse medlemmer støtter derfor ikke forslagene i representantforslaget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt er opptatte av at alle barn, unge og voksne skal møtes med forståelse, respekt og åpenhet uavhengig av kjønn og legning. Skolen og skolehelsetjenesten må være inkluderende og fungere som en arena der barn blir møtt med kompetanse og innsikt, også når det gjelder kjønn og identitet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil understreke betydningen av en tilnærming som ivaretar elevs rett til å lære om og forstå kjønn på en måte som fremmer aksept og respekt. I samfunnet i dag er det dessverre mange, spesielt transpersoner, som opplever mobbing og dårligere psykisk helse enn den øvrige befolkningen. Dette må alle ta ansvar for, og skolen har en viktig rolle, og det har også barnehagen. Det finnes i dag gode organisasjoner som med stor troverdighet og faglig forankring bistår barnehager og skoler med kompetanse og trygghet.

Disse medlemmer vil støtte høringsinstanser som FRI, som frykter at forslagene i representantforslaget vil kunne medføre at færre elever får en god, faglig forankret undervisning om kjønns- og seksualitetsmangfold. Skolen må fylle sin funksjon som en likestillingsaktør etter opplæringslova og likestillings- og diskrimineringsloven, og det krever et aktivt arbeid. Ved å fjerne Rosa kompetanse vil nødvendig kompetanse forsvinne, en kompetanse som i dag er etterspurt i barnehager og skoler.

Disse medlemmer viser til kunnskapsministerens svar, der hun understreker at læreplanene i norsk skole har en bred tilnærming til dette, og at undervisning om kjønn, kjønnsroller, kjønnsidentitet og seksualitet er et av kompetansemålene på flere trinn og i flere fag, som naturfag, samfunnsfag, KRLE, norsk og kroppsoving. Skoleeier bestemmer hvilke læremidler og ressurser som skal brukes, og den enkelte lærers faglige vurdering, kompetanse og vurdering må vektlegges.

Disse medlemmer støtter ikke representantforslaget, da dette ikke vil styrke de verdier skolen bygger på, og forslagene vil heller ikke være et riktig tiltak for å forebygge mobbing og utenforskap for de det gjelder og deres familier.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet er bekymret over at polariserende identitetspolitikk har blitt mer og mer synlig i skolen og på andre arenaer.

Dette medlem vil understreke viktigheten av at skolen formidler verdier som toleranse, og at barn og unge lærer å respektere mangfold og ulikhet. Det er viktig med god undervisning og holdningsarbeid, og dette medlem ønsker å fremme viktigheten av at alle barn og unge blir inkludert og fulgt opp i identitets- og kjønns-spørsmål på en god måte. Samtidig vil dette medlem

understreke sin skepsis til eksempler fra skoler og barnehager de siste årene som kan ha bidratt til mer forvirring enn opplæring blant de yngste aldersgruppene. Dette medlem vil også fremme de mange eksemplene og bekymringene rundt dette som foreldre rundt omkring i landet har kommet med når det gjelder hva deres barn eksponeres for i skole eller barnehage.

Dette medlem mener at tiltak og prosjekter i barnehage og skole må være kunnskapsbaserte, ha høy kvalitet, ha opplæring som fokus og tilstrebe objektivitet og nøytralitet. Polariserende budskap og identitetspolitikk bør ikke være en del av barnas hverdag.

Dette medlem vil videre påpeke at familien er et naturlig, verdifullt og grunnleggende element, som danner viktige rammer for barns oppvekst og fremtid. Dette medlem anser familien for å være en svært viktig tradisjons- og kulturbærer, og vil fremme familiens betydning for barn og unges oppvekst.

Dette medlem vil påpeke at foreningen FRI, som står bak Rosa kompetanse, har som uttalt politikk å være normoppløsende, og er motstandere av familien som institusjon. De har videre inntatt svært radikale standpunkter innen kjønnspolitikken.

Dette medlem er motstander av at det gis opplæring i radikal kjønnsideologi i skolen. Dette medlem støtter videre intensjonen i forslaget om en gjennomgang og, ved behov, revidering av skolens retningslinjer på feltet, men mener at dette må baseres på en helhetlig gjennomgang og et grundig medisinskfaglig arbeid i Norge.

Dette medlem vil også vise til behovet for varmsomhet for medisinske inngrep og tiltak overfor barn, spesielt medisinsk irreversible endringer. Barn og mindreårige vil ofte ikke inneha den modenheten, tryggheten og forståelsen som kreves for å kunne fatte så inngripende beslutninger som vil kunne ha konsekvenser for resten av livet. Dette medlem mener at vi som samfunn må ta på alvor utfordringene med psykisk helse som mange i denne gruppen opplever.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i lys av helsemyndighetenes beslutning om å definere kjønnsbekreftende behandling for barn som utprøvende behandling, om å endre den nasjonale retningslinjen for helsestasjons- og skolehelsetjenesten når det gjelder spørsmål om kjønn, basert på en systematisk kunnskapsoppdatering.»

«Stortinget ber regjeringen om, etter inspirasjon fra den nylige gjennomgangen i Storbritannia, å sørge for en gjennomgang og nødvendig revidering av retningslinjer og læreplaner for skolen når det gjelder undervisning om kjønn, basert på medisinsk og faglig kunnskap.»

«Stortinget ber regjeringen erstatte Rosa kompetanse-kursene for skole- og barnehageansatte med kurs i regi av offentlige institusjoner som sikrer en faglig fundert undervisning med romslige rammer for kjønnsrolle-ene.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen, i lys av helsemyndighetenes beslutning om å definere kjønnsbekreftende behandling for barn som utprøvende behandling, om å endre den nasjonale retningslinjen for helsestasjons- og skolehelsetjenesten når det gjelder spørsmål om kjønn, basert på en systematisk kunnskapsoppdatering.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen om, etter inspirasjon fra den nylige gjennomgangen i Storbritannia, å sørge for en gjennomgang og nødvendig revidering av retningslinjer og læreplaner for skolen når det gjelder undervisning om kjønn, basert på medisinsk og faglig kunnskap.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen erstatte Rosa kompetanse-kursene for skole- og barnehageansatte med kurs i regi av offentlige institusjoner som sikrer en faglig fundert undervisning med romslige rammer for kjønnsrolle-ene.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:156 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug Vervik Bollestad og Astrid Aarhus Byrknes om skolens undervisning om kjønn – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 13. november 2024

Hege Bae Nyholt

leder

Grete Wold

ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

24/3154-

4. oktober 2024

Representantforslag 156 S (2023-2024) om skolens undervisning om kjønn

Jeg viser til forslag fra stortingsrepresentantene Kjell Ingolf Ropstad, Olaug Vervik Bollestad og Astrid Aarhus Byrknes om endring av den nasjonale retningslinjen for helsestasjons- og skolehelsetjenesten når det gjelder spørsmål om kjønn, og forslag om skolens undervisning om kjønn. Kunnskapsdepartementet har innhentet innspill fra Helse- og omsorgsdepartementet for å vurdere forslag nr. 1 i representantforslaget.

Det er Helsedirektoratet som på faglig, uavhengig grunnlag utarbeider og reviderer slike nasjonale faglige retningslinjer. Dette gjelder også for nasjonal faglig retningslinje for helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

Helse- og omsorgsdepartementet opplyser at Helsedirektoratet i 2023 startet dialog med de regionale helseforetakene, enkelte kommuner og brukerorganisasjonene på feltet for å avklare hva som trengs for å utvikle behandlingstilbudet for personer med kjønnsinkongruens i ønsket retning. Samtalene og møtene fortsetter i 2024. Helsedirektoratet har uttalt at de vil endre den nasjonale retningslinjen om kjønnsinkongruens dersom dialogen viser at det er behov for det.

Læreplanene (LK20) i norsk skole har en bred tilnærming til opplæring om kjønn, kjønnsidentitet og seksualitet. Undervisning om kjønn, kjønnsroller, kjønnsidentitet og seksualitet inngår som del av kompetansemål på flere trinn og i flere fag som naturfag, samfunnsfag, KRLE, norsk og kroppsøving. Det inngår også i de tverrfaglige temaene folkehelse og livsmestring og demokrati og medborgerskap.

Læreplanene alene gir ikke god undervisning, men de gir rammer og setter mål. Skolen skal sette undervisningen inn i en ramme som skaper gode holdninger og fremmer likeverd og

respekt. God og helhetlig undervisning om kjønn, kjønnsidentitet og seksualitet handler også om hvordan lærerne planlegger og gjennomfører opplæringen. Lærerne skal bruke sitt faglige skjønn til å tilrettelegge, tilpasse og aktualisere undervisningen til sine elever slik at de kan nå målene i læreplanverket.

Staten godkjenner ikke læremidler og læringsressurser til bruk i skolen. Valg av dette bestemmes lokalt av skoleeier, den enkelte skole og lærer. For å bidra til god undervisning om kjønn, kjønnsidentitet og seksualitet har Utdanningsdirektoratet utviklet en støtteressurs som viser hvordan disse temaene er del av LK20 både i grunnskolen og i videregående opplæring. Den kan brukes av skolens ansatte som utgangspunkt for planlegging og felles refleksjon. Støtteressursen er utviklet i samarbeid med Helsedirektoratet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Det finnes også flere etter- og videreutdanningstilbud innen temaene kjønn, kjønnsroller og likestilling og kjønnsidentitet og kjønns mangfold ved universitetene.

Når det gjelder forslaget som representantene henviser til, som ble sendt på høring i Storbritannia denne våren, om å innføre endrede retningslinjer for undervisning om kjønn, vil jeg understreke at det er vanskelig å trekke ut og sammenligne enkeltdeleer fra et annet lands skolesystem. Vi må styre ut fra behovene i norsk skole og det norske samfunnet.

Jeg mener at vi ikke skal styre hvordan lærerne legger opp undervisningen i de ulike fagene, utover de rammene som læreplanene gir. Det er viktig at vi har tillit til at skolene og lærerne utøver sitt faglige skjønn til det beste for elevenes læring, trivsel og utvikling. Dette gjelder også undervisning om kjønn.

Organisasjoner som på en særlig måte bidrar til å nå målene som Kunnskapsdepartementet har satt for grunnopplæringen, kan søke om midler gjennom ordningen Grunntilskudd til organisasjoner. Dette gjelder innenfor ett eller flere av disse områdene:

- a. trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring
- b. økt motivasjon og mestring innen grunnleggende ferdigheter, tverrfaglige temaer og realfag
- c. styrke praktisk læring og øke interesse og motivasjon for yrkesfag
- d. kunst- og kulturarbeid i tilknytning til opplæringen
- e. nasjonale interesse- eller brukergrupper, herunder bedre inkludering av elever med funksjonsnedsettelse

Det blir gitt driftstilskudd til frivillige organisasjoner over kap. 225, post 75 i Kunnskapsdepartementets budsjett. Tilskuddsordningen ble gjort søknadsbasert fra midten av 2024, og Utdanningsdirektoratet har behandlet søknadene. Søknadene er innvilget for en treårsperiode.

Tilskudd kan gis til organisasjoner som på søknadstidspunktet er registrert i Frivillighetsregisteret, eller har virksomhet med ideelt formål, og som kan dokumentere dette. Målet med ordningen er å sikre langsiktige og stabile rammevilkår for nasjonale ressursmiljø

som på en særskilt måte bidrar til å nå målene som er satt for grunnopplæringen i Kunnskapsdepartementets Prop. 1 S. Tilskuddet går til å utvikle ressurser skolene kan velge å ta i bruk.

Utdanningsdirektoratet tildeler midler ut fra om søknader innfrir kriteriene satt til ordningen.

Rosa kompetanse tilbyr kurs om seksuell orientering, kjønnsidentitet og inkluderende praksis til ulike yrkesgrupper. Utdanningsdirektoratet har tildelt Rosa kompetanse grunntilskudd utfra kriterier og mål satt i forskrift. Organisasjonene som søker må blant annet dokumentere svært god kompetanse og kapasitet innenfor ett eller flere av områdene det gis tilskudd til og at de har etiske retningslinjer og gode rutiner som sørger for tryggheten til barn og unge i tilbudene. Sex og Politikk er et eksempel på andre organisasjoner som har fått grunntilskudd på dette området.

Det er opp til skolene om de vil benytte seg av slike tilbud.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur

